

GẮN KẾT LÝ LUẬN VỚI THỰC TIỄN TRONG CÔNG TÁC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG, AN NINH

**Thiếu tướng Phạm Đức Lâm¹;
Đại tá, ThS. Trần Văn Cường²**

¹Phó Giám đốc Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng;

²Hệ trưởng Hệ Bồi dưỡng nghiệp vụ Công tác Đảng, công tác Chính trị;
Giáo dục quốc phòng và an ninh, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

Article history

Received: 08/02/2023

Accepted: 16/3/2023

Published: 10/4/2023

Keywords

Education, defense, security,
theory, practice

ABSTRACT

The work of national defense and security education in our country nowadays is a part of the implementation of a crucial content of national education system. This work is carried out in the form of teaching or propaganda activities, with programs, subjects, objectives, principles and specific requirements to suit each target learner category according to specific regulations. Quality of national defense and security education for students and pupils depends on a number of factors, such as programs and content, supporting facilities, standardization of teachers, lecturers and presenters in terms of academic qualifications, pedagogical and professional competence, and proper implementation of the discipline's principles and objectives, and effective combination of various teaching methods. Understanding and implementing properly and effectively the method of combining theory with practice in national defense and security education at training centers and institutions nowadays are important issues to be clarified.

1. Mở đầu

Bản về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo và chuẩn hóa, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo, trong đó có phương pháp giảng dạy là chủ đề không mới nhưng luôn luôn mang tính thời sự. Điều đó lại càng trở thành cấp thiết đặt ra đối với đội ngũ giáo viên, giảng viên giảng dạy Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo. Một trong những nhiệm vụ đặt ra đối với các trung tâm, cơ sở đào tạo trong những năm qua cũng như những năm tiếp theo là phải phát triển, chuẩn hóa đội ngũ giảng viên; nâng cao chất lượng công tác giáo dục quốc phòng và an ninh là chủ trương đúng đắn, nhiệm vụ thường xuyên, mong muốn của các cấp lãnh đạo và cơ sở đào tạo. Sau phần trình bày sự cần thiết của mục tiêu gắn kết lý luận với thực tiễn trong công tác giáo dục quốc phòng và an ninh, bài báo này đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả gắn lý luận với thực tiễn trong giảng dạy môn Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo nhằm đáp ứng yêu cầu của bối cảnh giáo dục hiện nay.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Sự cần thiết gắn kết lý luận với thực tiễn trong công tác giáo dục quốc phòng, an ninh

2.1.1. Xuất phát từ nguyên tắc, mục tiêu và vai trò của giáo dục quốc phòng, an ninh

- Công tác giáo dục quốc phòng, an ninh phải tuân thủ nguyên tắc gắn lý luận với thực tiễn, mục tiêu và nội dung phù hợp với mỗi đối tượng: Do tính đặc thù là môn học được luật định, thể hiện rõ đường lối giáo dục của Đảng được thể chế hoá bằng các văn bản quy phạm pháp luật của Nhà nước, gắn với các nhóm đối tượng khác nhau: Học sinh, sinh viên; cán bộ, đảng viên; những người có ảnh hưởng trong cụm dân cư như già làng, trưởng ban; chức sắc, chức việc trong tôn giáo; công tác tuyên truyền trong toàn dân... Với mục tiêu hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong hệ thống nhà trường gắn với các bậc học đều có tính kế thừa, với chương trình nội dung được quy định và chuẩn hóa, để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong mỗi giai đoạn cách mạng. Ví dụ: Quy chế giáo dục và đào tạo trình độ đại học, năm 2000 đã sửa đổi, bổ sung chương trình mới về giáo dục quốc phòng; khi Nghị định của Chính phủ (2007) về Quy chế giáo dục quốc phòng, an ninh được ban hành thì đã triển khai thực hiện đồng bộ và được quy định thành các điều, khoản rất cụ thể. Thực tế trong những năm qua, ở các trung tâm, cơ sở đào tạo trong toàn quốc môn học Giáo dục quốc phòng đã được lồng ghép nội dung an ninh thành môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh. Như vậy, trong giai đoạn cách mạng mới, chương trình môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh phải có những đổi mới đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp phát triển đất nước và công tác quốc phòng, an cho phù hợp, thể hiện rõ quan điểm của Đảng ta trong gắn kết chặt chẽ các mục tiêu của giáo dục và đào tạo với quốc phòng, an ninh. Giáo dục quốc phòng,

an ninh là môn học trang bị kiến thức tổng hợp, bao gồm kiến thức khoa học xã hội, nhân văn, khoa học tự nhiên và khoa học kỹ thuật quân sự và thuộc nhóm các môn học chung; chương trình, giáo trình do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành và thực hiện thống nhất trong phạm vi toàn quốc.

- *Nguyên tắc của giáo dục quốc phòng, an ninh*: (1) Tuân thủ Hiến pháp và pháp luật của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, sự quản lý thống nhất của Nhà nước; (2) Giáo dục quốc phòng, an ninh là trách nhiệm của hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó Nhà nước giữ vai trò chủ đạo; (3) Kết hợp giáo dục quốc phòng, an ninh với giáo dục chính trị tư tưởng, phổ biến, giáo dục pháp luật và gắn với xây dựng cơ sở vững mạnh toàn diện; (4) Giáo dục toàn diện, có trọng tâm, trọng điểm bằng các hình thức phù hợp; kết hợp giữa lý luận và thực tiễn, giữa lý thuyết và thực hành; (5) Chương trình, nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh phải phù hợp với từng đối tượng, đáp ứng kịp thời tình hình thực tế; (6) Bảo đảm bí mật nhà nước, tính kế hoạch, kế thừa, phát triển, khoa học, hiện đại, dễ hiểu, thiết thực và hiệu quả. Theo đó, có thể khẳng định rằng, chủ thể thực hiện hiệu quả nguyên tắc kết hợp lý luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh, đó là vai trò, kỹ năng đội ngũ giáo viên, giảng viên trực tiếp quy định (Quốc hội, 2013).

Thực hiện hiệu quả nguyên tắc kết hợp lý luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh thì mới đạt được mục tiêu đề ra. Trong Điều 4 Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh (2013) đã xác định mục tiêu giáo dục quốc phòng, an ninh, đó là: “Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng, an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”. Mục tiêu của giáo dục kiến thức quốc phòng, an ninh thể hiện hai vấn đề cơ bản: (1) Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng, an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; (2) Nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Nội dung môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh, trang bị cho sinh viên ở các trung tâm, các trường đại học bao gồm đường lối quốc phòng, quân sự của Đảng; công tác quốc phòng, an ninh, quân sự và kỹ năng quân sự cần thiết. Nếu không gắn kết giữa lý luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh thì không đạt được mục tiêu, sứ mệnh của môn học mà luật định đã đề ra.

- *Vai trò của kết hợp giữa lý luận và thực tiễn trong giảng dạy Giáo dục quốc phòng, an ninh sẽ góp phần quan trọng vào việc trang bị kiến thức, xây dựng bản lĩnh chính trị, niềm tin, động cơ, ý chí, năng lực thực tiễn cho người học*: Kiến thức quốc phòng, an ninh góp phần trang bị, cung cấp cho người học hệ thống tri thức cơ bản của học thuyết Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về chiến tranh, quân đội và bảo vệ Tổ quốc; những quan điểm cơ bản có tính chất lý luận của Đảng về đường lối quân sự, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, chiến tranh nhân dân bảo vệ Tổ quốc, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân, an ninh nhân dân; về kết hợp phát triển kinh tế - xã hội với tăng cường củng cố quốc phòng, an ninh và một số nội dung cơ bản về lịch sử nghệ thuật quân sự Việt Nam qua các thời kỳ.

Giáo dục quốc phòng, an ninh trang bị những kiến thức cơ bản về nhiệm vụ, nội dung công tác quốc phòng, an ninh của Đảng hiện nay, bao gồm: xây dựng lực lượng dân quân tự vệ, lực lượng dự bị động viên, tăng cường tiềm lực cơ sở vật chất, kỹ thuật quốc phòng, phòng chống chiến tranh công nghệ cao, đánh bại chiến lược “*diễn biến hoà bình*”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam; một số vấn đề về dân tộc, tôn giáo và đấu tranh phòng chống địch lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo chống phá cách mạng Việt Nam; xây dựng, bảo vệ chủ quyền lãnh thổ, chủ quyền biển đảo, an ninh quốc gia; đấu tranh phòng chống tội phạm và giữ gìn trật tự, an toàn xã hội. Nhà nước quy định nhiệm vụ về quốc phòng, quân sự, an ninh cho các bộ, ngành, cơ quan Trung ương, địa phương và đơn vị cơ sở. Do vậy, nghiên cứu về công tác quốc phòng, an ninh thực chất là nghiên cứu hệ thống văn bản quy phạm pháp luật của Nhà nước về bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội và an ninh chính trị. Mọi công dân đều có trách nhiệm tham gia công tác quốc phòng, luyện tập quân sự, giữ gìn bảo vệ an ninh, trật tự an toàn xã hội. Tham gia phòng, chống có hiệu quả chiến lược “*diễn biến hoà bình*”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, kể cả việc phòng, chống chiến tranh vũ khí công nghệ cao trong tương lai và có niềm tin chiến thắng âm mưu, thủ đoạn của kẻ thù đối với cách mạng Việt Nam.

Giáo dục quốc phòng, an ninh trang bị kiến thức và kỹ năng chiến thuật, kỹ thuật quân sự cần thiết cho người học, với những kiến thức cơ bản về bản đồ, địa hình quân sự, các phương tiện chỉ huy chiến thuật và chiến đấu; tính năng, tác dụng, cấu tạo, sử dụng, bảo quản các loại vũ khí bộ binh AK, CKC, RPD, RPK, B40, B41; tính năng, kỹ thuật sử dụng thuốc nổ; phòng, chống vũ khí hạt nhân, hoá học, sinh học, vũ khí lửa; vết thương chiến tranh và phương pháp xử lý; một số vấn đề về điều lệnh đội ngũ và chiến thuật chiến đấu bộ binh. Kiến thức về quân sự trong môn học là những kiến thức phổ thông, sinh viên cần quan tâm nghiên cứu đặc điểm, nguyên lý, tác dụng... hiểu rõ bản chất các

nội dung kỹ thuật, chiến thuật bộ binh; về khả năng sát thương, với các phương pháp phòng tránh đơn giản, hiệu quả. Trên cơ sở đó nghiên cứu thực hành các bài tập sát với thực tế, thành thạo các thao tác kỹ thuật, chiến thuật trong chiến đấu. Đồng thời có thể ứng dụng các kỹ thuật này khi tham gia dân quân, tự vệ theo quy định của pháp luật.

Giáo dục quốc phòng, an ninh góp phần xây dựng, rèn luyện ý thức tổ chức kỉ luật, tác phong khoa học ngay khi học viên đang học tập ở các trung tâm, nhà trường và khi ra công tác. Giảng dạy và học tập có chất lượng môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh là góp phần đào tạo cho đất nước một đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật, cán bộ quản lí, chuyên môn nghiệp vụ có ý thức, năng lực sẵn sàng tham gia thực hiện nhiệm vụ chiến lược bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trên mọi cương vị công tác được phân công. Chất lượng truyền thụ các hệ thống nội dung kiến thức quốc phòng, an ninh phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó do đặc thù môn học nên phương pháp kết hợp giữa lí luận với thực tiễn giữ vai trò xương sống.

- *Nội dung biểu hiện kết hợp giữa lí luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh:* Người dạy và học phải nắm vững cơ sở phương pháp luận chung nhất của việc nghiên cứu môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh là học thuyết Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh... là nền tảng thế giới quan, nhận thức luận của sự nghiên cứu, vận dụng đường lối quốc phòng, quân sự của Đảng và những vấn đề cơ bản khác của kiến thức giáo dục quốc phòng, an ninh. Vì thế, đòi hỏi quá trình dạy và học môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh phải nắm vững và vận dụng đúng đắn các quan điểm tiếp cận khoa học là quan điểm hệ thống; quan điểm lịch sử, logic: chú ý sử dụng các phương pháp nghiên cứu lí thuyết như phân tích, tổng hợp, phân loại, hệ thống hoá, mô hình hoá, giả thuyết... nhằm thu thập thông tin khoa học; quan điểm thực tiễn - chỉ ra định hướng cho người học gắn việc nghiên cứu kiến thức quốc phòng, an ninh phải bám sát thực tiễn xây dựng quân đội và công an nhân dân, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, phục vụ đắc lực cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay.

Luận giải những cơ sở trên đây cho thấy, kết hợp giữa lí luận với thực tiễn là nguyên tắc bắt buộc và sản phẩm của quá trình bồi dưỡng, chuẩn hóa kĩ năng sư phạm của đội ngũ giáo viên, giảng viên giảng dạy Giáo dục quốc phòng, an ninh. Nội dung các tiêu chí đánh giá mức độ phát triển, chuẩn hóa đội ngũ giáo viên, giảng viên Giáo dục quốc phòng, an ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo thì không thể coi nhẹ tiêu chí về hiệu quả kết hợp giữa lí luận với thực tiễn trong các chuyên đề giảng dạy.

2.1.2. Xuất phát từ thực trạng gắn lí luận với thực tiễn của đội ngũ giáo viên, giảng viên trong giảng dạy Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo hiện nay

Về giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh, Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh (2013) quy định điều kiện để trở thành giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh là phải có bằng cử nhân giáo dục quốc phòng, an ninh trở lên; trường hợp có bằng tốt nghiệp đại học trở lên chuyên ngành khác thì phải có chứng chỉ bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm và chứng chỉ đào tạo giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh. Luật quy định cụ thể trình độ chuẩn giáo viên, giảng viên giáo dục quốc phòng, an ninh phù hợp với từng đối tượng giáo dục quốc phòng, an ninh. Thực tế cho thấy ở các trung tâm, cơ sở đào tạo, đội ngũ giáo viên, giảng viên môn Giáo dục quốc phòng, an ninh, khá đa dạng có cả chuyên trách, kiêm nhiệm, thỉnh giảng và cán bộ quân đội, công an biệt phái. Theo quy định đội ngũ giáo viên, giảng viên giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh có trình độ học vấn là cử nhân, nhưng số đúng chuyên ngành rất ít mà từ nhiều chuyên ngành khác nhau được tuyển chọn vào các trung tâm, cơ sở đào tạo của Quân đội kiêm nhiệm.

Thực tế ở một số cơ sở đào tạo giáo viên chuyên ngành Giáo dục quốc phòng, an ninh thì khó tuyển sinh, như Trường Đại học Sư phạm Hà Nội mấy năm học vừa qua đều lấy điểm chuẩn đầu vào là 16,5 điểm, điểm thấp nhưng vẫn không tuyển được đủ số lượng. Ở một số cơ sở đào tạo của Quân đội, tiêu biểu như Học viện Quốc phòng, Học viện Chính trị đã sử dụng đội ngũ giảng viên có học vị cao (chủ yếu là tiến sĩ, trong đó có khoảng 30% có học hàm phó giáo sư) tham gia giảng dạy cho các lớp bồi dưỡng kiến thức quốc phòng. Phần lớn các trung tâm, cơ sở đào tạo khác, thực tế trong những năm gần đây chất lượng đội ngũ giáo viên, giảng viên giảng dạy Giáo dục quốc phòng, an ninh chưa có sự phát triển và chuẩn hóa như mong muốn.

Mặt khác, do sự bất cập từ biên chế tổ chức của môn học ở một số cơ sở đào tạo chưa được thống nhất, đồng bộ nên chưa tạo thuận lợi cho hoạt động bồi dưỡng tại chỗ cho đội ngũ. Một số trường thì ghép chung vào khoa với nhiều bộ môn khác, như ở Trường Đại học Công nghệ giao thông vận tải biên chế trong khoa “Khoa chính trị, Giáo dục quốc phòng, an ninh và Giáo dục thể chất”, thường cán bộ khoa là chuyên ngành khác; cá biệt có một số ít trung tâm lớn có khoa “Giáo dục quốc phòng, an ninh”, cho nên việc hoạt động phương pháp bộ môn khó khăn và kém

hiệu quả hơn các môn học khác. Để thực hiện mục tiêu theo tinh thần Chỉ thị số 40-CT/TW ngày 15/6/2004 của Ban Chấp hành Trung ương về xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục đối với chuyên ngành giáo dục quốc phòng, an ninh trong những năm tới vẫn là điểm nghẽn và khó khăn. Cụ thể, chỉ thị xác định mục tiêu là xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục theo hướng chuẩn hóa, đảm bảo chất lượng, đủ số lượng, đồng bộ về cơ cấu, đặc biệt chú trọng nâng cao bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, lối sống, lương tâm nghề nghiệp và trình độ chuyên môn của nhà giáo, đáp ứng đòi hỏi ngày càng cao của sự nghiệp giáo dục trong công cuộc đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước (Ban Chấp hành Trung ương Đảng, 2004).

2.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả gắn lý luận với thực tiễn trong giảng dạy Giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo trong thời gian tới

Những hạn chế, bất cập trong thực hiện nguyên tắc, phương pháp kết hợp lý luận với thực tiễn ở mỗi chuyên đề giảng dạy của đội ngũ giáo viên, giảng viên trong giảng dạy Giáo dục quốc phòng, an ninh ở các trung tâm, cơ sở đào tạo hiện nay, có cả nguyên nhân khách quan và chủ quan. Chất lượng giảng dạy Giáo dục quốc phòng, an ninh cho mỗi đối tượng cụ thể thường phụ thuộc vào nhiều nhân tố, song suy cho cùng thì nguyên nhân chủ quan - trình độ chuyên ngành, năng lực sự phạm của người dạy vẫn giữ vai trò quyết định. Muốn nâng cao chất lượng môn học, trong đó có nội dung kết hợp giữa lý luận và thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh của người giáo viên, giảng viên trong thời gian tới cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản sau:

2.2.1. Phát huy trách nhiệm của cấp ủy đảng, cán bộ chủ trì ở mỗi trung tâm, cơ sở đào tạo trong phát triển, chuẩn hóa đội ngũ giáo viên, giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh

Mỗi cấp ủy đảng, cán bộ chủ trì các cấp ở mỗi trung tâm, cơ sở đào tạo thường xuyên quán triệt và thực hiện có hiệu quả quan điểm của Đảng về phát triển đội ngũ nhà giáo trong mỗi giai đoạn. Đảng ta luôn luôn nhất quán, khẳng định tầm quan trọng của đội ngũ nhà giáo và ở nhiệm kỳ đặt ra yêu cầu rất cụ thể: “*Phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo*. Thực hiện chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo theo từng cấp học và trình độ đào tạo” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr 117). Đại hội XIII của Đảng tiếp tục nhấn mạnh: “... chăm lo xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục là khâu then chốt” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr 138). Thực hiện và cụ thể hóa quan điểm của Đảng về phát triển đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục ở các trung tâm, cơ sở bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho phù hợp với điều kiện thực tế của mỗi cơ sở. Thực hiện có hiệu quả quá trình chuẩn hóa, phát triển đội ngũ giáo viên, giảng viên môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh sẽ là một trong những phương thức, biện pháp có ý nghĩa quyết định đến chất lượng kết hợp lý luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học như mong muốn.

2.2.2. Giáo viên, giảng viên giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh phải luôn quán triệt, nâng cao chất lượng và có phương pháp nghiên cứu khoa học mà đặc biệt là các văn bản pháp luật, quy định

Với tư cách là bộ môn khoa học nằm trong hệ thống khoa học quân sự, phạm vi nghiên cứu các kiến thức trong môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh rất rộng; nội dung nghiên cứu đa dạng, được cấu trúc theo hệ thống từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp luôn có sự kế thừa và phát triển. Vì vậy, giáo viên, giảng viên giảng dạy môn học phải được tiếp cận nghiên cứu với nhiều cách thức, phù hợp với tính chất của từng nội dung và vấn đề nghiên cứu cụ thể. Trong nghiên cứu xây dựng, phát triển nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh với tư cách là một bộ môn khoa học cần chú ý sử dụng kết hợp các phương pháp nghiên cứu, mà trước hết là nghiên cứu nắm chắc các văn bản, tài liệu về quốc phòng, an ninh để rút ra các kết luận khoa học cần thiết; không ngừng bổ sung, phát triển làm phong phú nội dung chuyên đề của giáo dục quốc phòng, an ninh. Cùng với các phương pháp nghiên cứu lý thuyết, cần nghiên cứu sử dụng các phương pháp nghiên cứu thực tiễn như quan sát, điều tra, khảo sát thực tế, nghiên cứu các sản phẩm quốc phòng, an ninh, tổng kết kinh nghiệm, thí nghiệm, thực nghiệm, diễn tập... nhằm tác động trực tiếp vào đối tượng trong thực tiễn, từ đó khái quát bản chất, quy luật của các hoạt động quốc phòng, an ninh; bổ sung làm phong phú nội dung cũng như kiểm định tính xác thực, tính đúng đắn của các kiến thức giáo dục quốc phòng, an ninh.

2.2.3. Giáo viên, giảng viên cần kết hợp giữa phương pháp nghiên cứu khoa học với phương pháp dạy học lý thuyết và thực hành

Đây là giải pháp có ý nghĩa quyết định để nâng cao chất lượng kết hợp lý luận với thực tiễn của giảng viên trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh. Giáo viên, giảng viên tiến hành nghiên cứu khoa học hiệu quả sẽ là con đường linh hoạt tốt các kiến thức, kỹ năng quốc phòng, an ninh, là cốt vật chất để sử dụng kết hợp các phương pháp dạy học lý thuyết với thực tiễn và thực hành. Có như vậy mới giúp cho giáo viên, giảng viên nắm chắc, sâu sắc kiến thức chuyên ngành, là cơ sở lựa chọn phương pháp giảng dạy cho phù hợp ở mỗi nội dung và mỗi đối tượng.

Giáo viên, giảng viên chỉ khi có tài nghệ sư phạm thì mới kích lệ, “gây men” và tạo hứng thú cho người học, vừa có nhận thức sâu sắc về lí luận, đường lối, nghệ thuật quân sự, nắm chắc lí thuyết, kĩ thuật và chiến thuật, vừa rèn luyện phát triển được các kĩ năng công tác quốc phòng, thuần thục các thao tác, hành động quân sự.

2.2.4. *Đổi mới phương pháp dạy học Giáo dục quốc phòng, an ninh theo hướng tăng cường vận dụng các phương pháp dạy học tiên tiến kết hợp với sử dụng các phương tiện kĩ thuật dạy học hiện đại*

Trong quá trình học tập, nghiên cứu các vấn đề, các nội dung giáo dục quốc phòng, an ninh cần chú ý sử dụng các phương pháp tạo tình huống, nêu vấn đề, đối thoại, tranh luận sáng tạo. Giáo viên, giảng viên phải tăng cường sử dụng phương pháp đóng vai, thực hành, thực tập sát với thực tế chiến đấu, công tác quốc phòng; tăng cường tham quan thực tế, viết thu hoạch, tiểu luận. Đồng thời, giáo viên, giảng viên thường xuyên nâng cao năng lực, kĩ năng ứng dụng các thành tựu công nghệ thông tin; sử dụng các phương tiện kĩ thuật, thiết bị quân sự hiện đại để nâng cao hiệu quả thực hiện phương pháp kết hợp lí luận với thực tiễn trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh.

2.2.5. *Nâng cao tính tự giác trong tự học, tự rèn của mỗi giảng viên kết hợp với hoạt động bồi dưỡng, tập huấn và hiệu quả của phương pháp bộ môn ở mỗi trung tâm, cơ sở đào tạo*

Giáo viên, giảng viên có nhiều phương thức để nâng cao trình độ chuyên ngành, năng lực sư phạm như qua đào tạo cơ bản ở trường lớp, nhưng không phải một lần là xong mà vấn đề thường xuyên là phải tự học, tự rèn, kết hợp với hoạt động bồi dưỡng, tập huấn và hiệu quả của phương pháp bộ môn ở mỗi trung tâm, cơ sở đào tạo. Sự chuẩn bị một chuyên đề, bài giảng của giáo viên, giảng viên tâm huyết, có trách nhiệm với nghề đã lựa chọn thì đó là sự chuẩn bị cả cuộc đời, như chuẩn bị cho trận chiến đấu mới đạt kết quả. Muốn vậy, giáo viên, giảng viên phải tự học tập suốt đời, thông qua tập huấn, bồi dưỡng, biết lắng nghe thông tin phản hồi từ người học để điều chỉnh nội dung và phương pháp giảng dạy cho mỗi chuyên đề và mỗi đối tượng cho phù hợp. Chất lượng, sự nhuần nhuyễn của quá trình kết hợp lí luận với thực tiễn của giáo viên, giảng viên trong giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh cũng như môn học khác là sản phẩm rèn luyện gian khổ, thường xuyên và phải có kĩ năng, kĩ xảo - tài nghệ sư phạm mới đạt được.

3. Kết luận

Bồi dưỡng, chuẩn hóa đội ngũ giáo viên, giảng viên nói chung và đội ngũ giáo viên, giảng viên môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh nói riêng là một quá trình thường xuyên, liên tục. Chất lượng của đội ngũ giáo viên, giảng viên giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng, an ninh thể hiện ở nhiều yếu tố, nhưng ở yếu tố phương pháp mà đặc biệt là “gắn kết giữa lí luận và thực tiễn” là yếu tố quan trọng. Những giải pháp trên đây là một hệ thống; mỗi giải pháp có vị trí, vai trò không ngang bằng nhau trong chuẩn hóa đội ngũ và nâng cao hiệu quả các phương pháp giảng dạy của đội ngũ giảng viên.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2004). *Chỉ thị số 40-CT/TW ngày 15/6/2004 về xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lí giáo dục*.
- Bộ Quốc phòng (2020). *Chương trình, nội dung bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh cho đối tượng trong cơ quan, tổ chức của Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, doanh nghiệp ngoài khu vực nhà nước, đơn vị sự nghiệp ngoài công lập* (ban hành kèm theo Thông tư số 172/2020/TT-BQP ngày 30/12/2020 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng).
- Chính phủ (2007). *Nghị định số 116/2007/NĐ-CP ngày 10/7/2007 về giáo dục quốc phòng - an ninh*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII (Tập I)*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Quốc hội (2013). *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*. Luật số 30/2013/QH13, ban hành ngày 19/6/2013.
- Quốc hội (2018). *Luật Quốc phòng*. Luật số 22/2018/QH14, ban hành ngày 08/6/2018.